

Θεσμικό πλαίσιο μεταβίβασης επιχειρήσεων

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	3
1.1 Ορισμός της διαδικασίας μεταβίβασης	3
1.2 Γενικές αρχές μεταβίβασης.....	3
1.3 Μεταβίβαση Ατομικής επιχείρησης.....	4
1.4 Μεταβίβαση εταιρικής συμμετοχής – Προσωπικές εταιρίες	4
1.5 Μεταβίβαση μετοχικού τίτλου – Κεφαλαιουχικές εταιρίες	6
<i>A. Εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.)</i>	6
<i>B. Ανώνυμη Εταιρία (Α.Ε.)</i>	8
<i>Γ. Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρία (Ι.Κ.Ε.)</i>	10
1.6 Μεταβίβαση Κοινωνικής Συνεταιριστικής Επιχείρησης (Κοιν.Σ.Επ.).....	13
1.7 Εργασιακά θέματα σε περίπτωση μεταβολής του προσώπου του εργοδότη.....	13
1.8 Φορολογία μεταβίβασης	15

1. ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

1.1 Ορισμός της διαδικασίας μεταβίβασης

Μεταβίβαση επιχείρησης είναι η μεταβίβαση μίας οικονομικής οντότητας που διατηρεί την ταυτότητά της.

Ως οικονομική οντότητα νοείται το σύνολο οργανωμένων πόρων (πραγμάτων, δικαιωμάτων, άυλων αγαθών ή πραγματικών καταστάσεων, όπως η πελατεία, η εμπορική φήμη, η πίστη, το σήμα κ.λπ.), με σκοπό την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας, είτε κύριας, είτε δευτερεύουσας.

1.2 Γενικές αρχές μεταβίβασης

Αναδοχή χρέους

Σε περίπτωση μεταβίβασης επιχείρησης αυτός που αποκτά την επιχείρηση ευθύνεται εξ' ολοκλήρου για τα χρέη της με το μεταβιβάζονται προκειμένου να προστατεύονται οι δανειστές του μεταβιβάζοντος.

Σύμφωνα με το άρθρο 479 του Αστικού Κώδικα «Αν με σύμβαση μεταβιβάστηκε περιουσία ή επιχείρηση, αυτός που αποκτά ευθύνεται απέναντι στο δανειστή έως την αξία των μεταβιβαζόμενων στοιχείων για τα χρέη που ανήκουν στην περιουσία ή στην επιχείρηση. Η ευθύνη αυτού που μεταβιβάζει εξακολουθεί να υπάρχει.»

Η ρύθμιση του άρθρου αυτού είναι αναγκαστικού δικαίου και ιδρύεται με αυτήν παθητική εις ολόκληρο ενοχή μεταξύ μεταβιβάζοντος και αποκτώντος για τα χρέη της περιουσίας ή της επιχείρησης, που είχαν δημιουργηθεί έως τη μεταβίβαση. Αντίθετη συμφωνία των μερών σε βλάβη των δανειστών είναι άκυρη.

Καταχρηστικότητα

Ως γενική αρχή, που έχει εφαρμογή σε όλες τις επιχειρήσεις διευκρινίζεται ότι τυχόν καταχρηστική μεταβίβαση (ενδεικτικά εικονική μεταβίβαση με εξακολούθηση λήψης αποφάσεων από τον μεταβιβάζοντα και μετά την μεταβίβαση) είναι άκυρη ως αντίθετη στο άρθρο 281 ΑΚ.

Δικαίωμα προαίρεσης

Το δικαίωμα προαίρεσης αποτελεί νομικά δεσμευτική συμφωνία (προσύμφωνο μεταβίβασης) η οποία παρέχει το δικαίωμα στον αγοραστή (όχι την υποχρέωση) να αγοράσει ή να πουλήσει μια υποκείμενη αξία (εταιρικά μερίδια), έναντι καταβολής τιμήματος (συγκεκριμένη τιμή) έως μία καθορισμένη ημερομηνία.

Μεταβίβαση εταιρικής συμμετοχής / εταιρικού μεριδίου

Στο εταιρικό δίκαιο, η μεταβίβαση επιχείρησης γίνεται με μεταβίβαση της εταιρικής συμμετοχής / εταιρικού μεριδίου. Η διαδικασία διαφοροποιείται αναλόγως της νομικής μορφής της επιχείρησης.

Ως επιχειρήσεις λαμβάνονται υπόψη οι εξής νομικές μορφές εταιρειών, οι οποίες αποτελούν και τις πιο συνήθεις:

- **Ατομική επιχείρηση**
- Προσωπικές εταιρείες:
  - **Ομόρρυθμη εταιρία («Ο.Ε.»)**
  - **Ετερόρρυθμη εταιρία («Ε.Ε.»)**
- Κεφαλαιουχικές εταιρείες:
  - **Εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης («Ε.Π.Ε.»)**
  - **Ανώνυμη Εταιρία («Α.Ε.»)**
  - **Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρία («Ι.Κ.Ε.»)**

1.3 Μεταβίβαση Ατομικής επιχείρησης

Ατομική επιχείρηση (φυσικό πρόσωπο)	
Προϋποθέσεις μεταβίβασης - Διαδικασία	Μία ατομική επιχείρηση μεταβιβάζεται εν ζωή με σύμβαση Με την εν λόγω σύμβαση μεταβιβάζονται όλα τα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης, δηλαδή η επωνυμία, η πελατεία, η εμπορική φήμη, η πίστη, το σήμα, τα εμπορεύματα, τα πάγια και οι υποχρεώσεις Σε περίπτωση θανάτου του ιδιοκτήτη η επιχείρηση περνάει στους κληρονόμους του (αποδοχή κληρονομιάς)

1.4 Μεταβίβαση εταιρικής συμμετοχής – Προσωπικές εταιρίες

Ομόρρυθμη Εταιρία (Ο.Ε.) – Ετερόρρυθμη Εταιρία (Ε.Ε.)	
Νομοθετικό πλαίσιο	Εφαρμογή στη μεταβίβαση εταιρικής συμμετοχής στις προσωπικές εταιρίες έχει ο Ν. 4072/2012 περί Βελτίωσης επιχειρηματικού περιβάλλοντος – Νέα εταιρική μορφή – Σήματα – Μεσίτες Ακινήτων – Ρύθμιση θεμάτων ναυτιλίας, λιμένων και αλιείας και άλλες διατάξεις
Διαδικασία μεταβίβασης - Βήματα	Η μεταβίβαση της εταιρικής συμμετοχής γίνεται με μία πράξη μεταξύ του μεταβιβάζοντος και του αποκτώντος (σύνταξη ιδιωτικού συμφωνητικού) και ο νέος εταίρος υπεισέρχεται, ως ειδικός διάδοχος στην εταιρική σχέση σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του παλαιού εταίρου Η μεταβίβαση της εταιρικής μερίδας μπορεί να γίνει και με εκχώρησή της στους συνεταίρους με προσαύξηση της εταιρικής μερίδας αυτών

Ομόρρυθμη Εταιρία (Ο.Ε.) – Ετερόρρυθμη Εταιρία (Ε.Ε.)	
	<p>Σημειώνεται ότι για τη μεταβίβαση της εταιρικής συμμετοχής δεν απαιτούνται δύο ξεχωριστές πράξεις (μία για την έξοδο του παλιού εταίρου και μία για την είσοδο του νέου)</p> <p>Επίσης, δεν απαιτείται λύση της εταιρίας, έστω και αν πρόκειται για διμελή εταιρία</p> <p><u>Σε κάθε περίπτωση απαιτείται τροποποίηση του καταστατικού και τήρηση της δημοσιότητας</u></p>
Προϋποθέσεις μεταβίβασης εταιρικής συμμετοχής	<p>Η εταιρική συμμετοχή μεταβιβάζεται ελεύθερα ολικά ή μερικά, εφόσον:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Προβλέπεται στην εταιρική σύμβαση (είχε συμπεριληφθεί στο καταστατικό είτε κατά την αρχική του σύνταξη είτε σε μεταγενέστερη τροποποίηση του) ή • Συναινούν όλοι οι εταίροι (απαιτείται η τροποποίηση του Καταστατικού με ιδιωτικό έγγραφο)
Περίπτωση μη τήρησης των προϋποθέσεων	<p>Σε περίπτωση που η εταιρική συμμετοχή μεταβιβασθεί χωρίς ρήτρα του καταστατικού ή χωρίς τη συναίνεση των λοιπών εταίρων, επέρχεται ακύρωση της μεταβίβασης ως προς τους συνεταίρους, όχι όμως και προς τους τρίτους</p> <p>Σε αυτή την περίπτωση, θα πρέπει να γίνει τροποποίηση της εταιρικής σύμβασης και σύμβαση πρόσληψης μεταξύ των παλαιών εταίρων και του νέου εταίρου με αποχώρηση ενός παλαιού συνεταίρου, χωρίς λύση και σύσταση νέας εταιρίας</p>

Ειδικές διατάξεις - Ετερόρρυθμη Εταιρία (Ε.Ε.)	
Συνέπεια της μεταβίβασης της εταιρικής συμμετοχής του ετερόρρυθμου εταίρου	<p>Ο αποκτών νέος εταίρος υπεισέρχεται ως ετερόρρυθμος στη νομική θέση του εταίρου που αποχώρησε, πράγμα που ισχύει, τόσο όσον αφορά στις υποχρεώσεις, όσο, και όσον αφορά στα δικαιώματα του</p>
Ειδικές περιπτώσεις μεταβίβασης της εταιρικής συμμετοχής	<ul style="list-style-type: none"> • Ο αποχωρήσας ετερόρρυθμος εταίρος είχε καταβάλει την εισφορά του: Η μεταβίβαση της εταιρικής συμμετοχής δεν συνεπάγεται ευθύνη για τα υπάρχοντα κατά την αποχώρηση του εταιρικά χρέη • Ο αποχωρήσας ετερόρρυθμος εταίρος δεν είχε καταβάλει την εισφορά του: Η υποχρέωση αυτή μεταβιβάζεται μαζί με την εταιρική συμμετοχή στον νέο εταίρο (αναδοχή χρέους) • Ο αποχωρήσας ετερόρρυθμος εταίρος είχε απεριόριστη ευθύνη έναντι των καλόπιστων τρίτων (διότι το όνομα του είχε

Ειδικές διατάξεις - Ετερόρρυθμη Εταιρία (Ε.Ε.)	
	<p>συμπεριληφθεί στην εταιρική επωνυμία ή διότι είχε ανατεθεί σε αυτόν η εκπροσώπηση της εταιρίας):</p> <p>Η απεριόριστη ευθύνη του έναντι των τρίτων δεν μεταβιβάζεται στον νέο ετερόρρυθμο εταίρο, αλλά συνεχίζει να ευθύνεται ο ίδιος απεριόριστα έναντι των τρίτων και μετά την έξοδο του από την εταιρία. Αυτό συμβαίνει επειδή η εν λόγω ευθύνη συναρτάται με περιστατικά, που αφορούν στο πρόσωπο του εταίρου, που μεταβίβασε την εταιρική του συμμετοχή</p>

1.5 Μεταβίβαση μετοχικού τίτλου – Κεφαλαιουχικές εταιρίες

A. Εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.)	
Νομοθετικό πλαίσιο	Εφαρμογή στη μεταβίβαση του μετοχικού τίτλου στην Ε.Π.Ε. έχει ο N. 3190/1955 περί Εταιριών Περιορισμένης Ευθύνης, όπως τροποποιήθηκε με το N. 4541/2018
Διαδικασία μεταβίβασης εν ζωή εταιρικών μεριδίων Ε.Π.Ε.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Σύνταξη Συμβολαιογραφικής Πράξης Μεταβίβασης εταιρικών μεριδίων, η οποία περιλαμβάνει και την Τροποποίηση – Κωδικοποίηση του Καταστατικού, και υπογραφή αυτής 2. Θεώρηση της υπογεγραμμένης Συμβολαιογραφικής Πράξης μεταβίβασης εταιρικών μεριδίων 3. Τροποποίησης και Κωδικοποίησης Καταστατικού από την αρμόδια Δ.Ο.Υ. της έδρας 4. Ηλεκτρονική υποβολή του ως άνω θεωρημένου αντιγράφου και ενός απλού αντιγράφου, μέσω του λογαριασμού της εταιρείας, στην επίσημη ιστοσελίδα του Γ.Ε.ΜΗ. (www.businessportal.gr) (μέσα σε ένα 1 μήνα από την εγγραφή στο βιβλίο των εταίρων) 5. Εντός 2 – 3 ημερών θα αναρτηθεί ηλεκτρονικά η Ανακοίνωση του Γ.Ε.ΜΗ. σχετικά με την καταχώρηση της μεταβίβασης 6. Κατάθεση ενός απλού αντιγράφου της Ανακοίνωσης στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. προκειμένου να γίνει η σχετική μεταβολή στο Μητρώο και να ληφθεί και η σχετική βεβαίωση 7. Κατάθεση της ως άνω βεβαίωσης μεταβολής στο Γ.Ε.ΜΗ
Προϋποθέσεις μεταβίβασης εταιρικού μεριδίου	<p>Το εταιρικό μερίδιο της Ε.Π.Ε. είναι κατ' αρχήν ελευθέρως μεταβιβάστον με πράξη εν ζωή. Επομένως, ο εταίρος της ΕΠΕ έχει το δικαίωμα να μεταβιβάσει το εταιρικό μερίδιό του με δικαιοπραξία εν ζωή σε οποιονδήποτε συνέταιρο ή σε τρίτο, εκτός εάν αυτό απαγορεύεται από το καταστατικό</p> <p>Με τον όρο εταιρικό μερίδιο νοείται το δικαίωμα συμμετοχής στην εταιρεία (μερίδα συμμετοχής)</p> <p>Σε περίπτωση που ο εταίρος μεταβιβάζει ένα ή περισσότερα ή το σύνολο των εταιρικών του μεριδίων, μεταβιβάζει μέρος, ίσο με τον αριθμό των</p>

Α. Εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.)	
	<p>μεταβιβαζόμενων εταιρικών μεριδίων, ή ολόκληρη τη μερίδα συμμετοχής του στην εταιρεία (χάνει την εταιρική του ιδιότητα)</p> <p>Διευκρινίζεται ότι η εταιρεία δεν δύναται σε καμία περίπτωση να αποκτήσει τα εταιρικά μερίδια</p>
<p>Έννομες συνέπειες μεταβίβασης εν ζωή εταιρικών μεριδίων Ε.Π.Ε. <i>(άρθρο 28 παρ.1 του ν. 3190/1955)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ελεύθερη μεταβίβαση όλων των μεριδίων, εφόσον δεν υπάρχει αντίθετη διάταξη στο καταστατικό <ul style="list-style-type: none"> ○ Απώλεια εταιρικής ιδιότητας μεταβιβάζοντος ○ Κτήση εταιρικής ιδιότητας από αποκτώντα • Ελεύθερη μεταβίβαση μέρους των μεριδίων εταιρού, εφόσον δεν υπάρχει αντίθετη διάταξη στο καταστατικό <ul style="list-style-type: none"> ○ Διατήρηση εταιρικής ιδιότητας μεταβιβάζοντος ○ Κτήση εταιρικής ιδιότητας από αποκτώντα ○ Διαμόρφωση νέας αριθμητικής πλειοψηφίας
<p>Περιπτώσεις ακυρότητας μεταβίβασης</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Απόλυτη απαγόρευση μεταβίβασης, εφόσον αυτό προβλέπεται από καταστατική ρήτρα στο ιδρυτικό καταστατικό ή με τροποποίηση με ομόφωνη απόφαση <i>(άρθρο 28 παρ.1 του Ν. 3190/1955 και άρθρο 6 παρ. 3 του Ν. 3190/1955)</i> • Περιορισμός μεταβίβασης, εφόσον αυτό προβλέπεται από καταστατική ρήτρα στο ιδρυτικό καταστατικό ή με τροποποίηση με ομόφωνη απόφαση <u>(ενδεικτικώς: δικαίωμα προτίμησης λοιπών εταίρων επί ίσοις όροις, άδεια Συνέλευσης Εταίρων, ελάχιστο ποσοστό κεφαλαίου)</u> <i>(άρθρο 28 παρ.2 του Ν. 3190/1955 και άρθρο 6 παρ. 3 του Ν. 3190/1955)</i> • Υποχρεωτική εξαγορά μεριδίων κληρονόμου από πρόσωπο που υποδεικνύεται από την εταιρία, εφόσον πληρούνται οι απαιτούμενες προϋποθέσεις (καταστατική ρήτρα στο ιδρυτικό καταστατικό ή σε τροποποίηση με ομόφωνη απόφαση / κληρονομία μεριδίων εταιρού / υποβολή στην εταιρία εγγράφων νομιμοποίησης κληρονόμου / εγγραφή της αιτίας θανάτου μεταβίβασης στο Βιβλίο Εταίρων / υπόδειξη του προσώπου του αποκτώντος από την εταιρία εντός μηνός από την εγγραφή στο Βιβλίο Εταίρων / κοινοποίηση δήλωσης προς εταίρους που έχουν δικαίωμα προτίμησης <i>(άρθρο 29 παρ. 1 εδ. β, παρ. 2 και παρ.3 του Ν. 3190/1955 και άρθρο 6 παρ. 3 εδ. α του Ν. 3190/1955)</i>
<p>Επέλευση εννόμων αποτελεσμάτων</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Μεταξύ των συμβαλλομένων <p>Διευκρινίζεται ότι με τη σύναψη της συμβολαιογραφικής πράξης μεταβίβασης, επέρχονται τα έννομα αποτελέσματα μεταξύ των συμβαλλομένων</p> <ul style="list-style-type: none"> • Έναντι των τρίτων <p>Διευκρινίζεται ότι με την καταχώριση της σύμβασης μεταβίβασης στο Γ.Ε.ΜΗ. επέρχονται τα έννομα αποτελέσματα έναντι των τρίτων και ολοκληρώνεται η διαδικασία δημοσιότητας</p>

B. Ανώνυμη Εταιρία (Α.Ε.)	
Νομοθετικό πλαίσιο	Εφαρμογή στη μεταβίβαση του μετοχικού τίτλου στην Α.Ε. έχει ο N. 4548/2018 (Αναμόρφωση του δικαίου των ανωνύμων εταιρειών)
Διαδικασία μεταβίβασης μετοχών Α.Ε. (Γενικά)	<ul style="list-style-type: none"> • Έλεγχος του κύρους του τίτλου και τυχόν περιορισμών μεταβιβάσεως • Έλεγχος τυχόν υποχρέωσης προηγούμενης γνωστοποίησης συγκέντρωσης από την Ελληνική Επιτροπή Ανταγωνισμού (<i>Άρθρο 6 του ν. 3959/2011 περί Ελεύθερου Ανταγωνισμού</i>) • Έλεγχος σειράς προηγούμενων μεταβιβάσεων <p>Σημειώνεται ότι με το Νέο Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, καταργήθηκε η υποχρέωση θεώρησης του ιδιωτικού ή συμβολαιογραφικού συμφωνητικού για μεταβίβαση μη εισηγμένων μετοχών που προέβλεπε το άρθρο 79 του παλιού Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος</p> <p>Σε περίπτωση που οι μεταβιβαζόμενοι τίτλοι είναι εισηγμένοι σε χρηματιστηριακή αγορά, απαιτούνται, υπό προϋποθέσεις, οι γνωστοποιήσεις που προβλέπει ο Ν. 3556/2007 περί <i>Διαφάνειας σχετικά με εκδότες κινητών αξιών εισαχθεισών σε οργανωμένη αγορά κλπ.</i> και ο Ν. 3340/2005 περί <i>Προστασίας Κεφαλαιαγοράς από πράξεις προσώπων που κατέχουν προνομιακές πληροφορίες</i></p>
Μεταβίβαση ονομαστικών μετοχών	<p>Μεταβίβαση με σύμβαση</p> <p>Η μετοχή αποτελεί έγγραφο και δη αξιόγραφο και το έγγραφο κατά την έννοια του νόμου συνιστά «πράγμα» (άρθρο ΑΚ 947), αντικείμενο δε κυριότητας είναι μόνο πράγματα ή όσα θεωρούνται πράγματα από το νόμο (άρθρο ΑΚ 999)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Για τη μεταβίβαση της κυριότητας κινητού απαιτείται παράδοση της νομής του από τον κύριο σ' αυτόν που την αποκτά και συμφωνία των δύο ότι μετατίθεται η κυριότητα (Σύνταξη ιδιωτικού συμφωνητικού μεταβίβασης) (<i>άρθρο ΑΚ 1034</i>) 2. Καταχώρηση μεταβίβασης των ονομαστικών μετοχών στο βιβλίο των μετόχων (η εταιρία οφείλει να τηρεί βιβλίο μετόχων σύμφωνα με το Ν. 4548/2018, άρθρο 40), χρονολογούμενη και υπογραφόμενη από τον μεταβιβάζοντα μέτοχο και εκείνον στον οποίο έγινε η μεταβίβαση ή από τους πληρεξουσίους αυτών <p><u>Δεν απαιτείται υπογραφή της καταχώρισης στις παρακάτω περιπτώσεις:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Η εταιρεία έχει λάβει αντίγραφο της σύμβασης μεταβίβασης μετοχών με τις υπογραφές των μερών ή έχει πληροφορηθεί την κατάρτισή της με άλλο τρόπο που προβλέπεται στο καταστατικό ○ Το καταστατικό προβλέπει την ηλεκτρονική τήρηση του βιβλίου ή και την τήρησή του από κεντρικό αποθετήριο τίτλων, πιστωτικό ίδρυμα ή από επιχείρηση επενδύσεων, που έχουν το δικαίωμα να φυλάσσουν χρηματοπιστωτικά μέσα <ol style="list-style-type: none"> 3. Μετά από κάθε μεταβίβαση εκδίδεται νέος τίτλος ή επισημειώνεται από την εταιρία επί του υπάρχοντος τίτλου, εφόσον έχει εκδοθεί, η μεταβίβαση που

B. Ανώνυμη Εταιρία (Α.Ε.)	
	<p>έγινε και η εταιρική επωνυμία ή τα ονοματεπώνυμα με την έδρα και τις διευθύνσεις αντίστοιχα, το επάγγελμα και η εθνικότητα του μεταβιβάζοντος και του αποκτώντος</p> <p><u>Ως μέτοχος έναντι της εταιρίας θεωρείται ο εγγεγραμμένος στο βιβλίο των μετόχων</u></p> <p>Μεταβίβαση με εκχώρηση</p> <p>Η ονομαστική μετοχή, ως ονομαστικό αξιόγραφο, είναι δυνατό να μεταβιβαστεί εν ζωή και με εκχώρηση</p> <ul style="list-style-type: none"> • Για τη μεταβίβαση απαιτείται σύμβαση με την οποία εκχωρείται το δικαίωμα εκ του εγγράφου, καθώς και αναγγελία στον οφειλέτη • Μαζί με το δικαίωμα εκ του εγγράφου πρέπει να μεταβιβάζεται και η κυριότητα του εγγράφου για να μπορεί ο εκδοχέας να ασκεί το δικαίωμά του
Προϋποθέσεις μεταβίβασης	Το κύριο χαρακτηριστικό των μετοχών Α.Ε. είναι ότι μεταβιβάζονται ελεύθερα εκτός αν το καταστατικό ορίζει περιορισμούς μεταβίβασης
Δεσμευμένες μετοχές (Ν.4548/2018, άρθρο 43)	<p>Οι διατάξεις του καταστατικού της Α.Ε. μπορεί να προβλέπουν την έκδοση δεσμευμένων ονομαστικών μετοχών, των οποίων η μεταβίβαση εξαρτάται από την έγκριση τη Α.Ε. Την έγκριση παρέχει το Διοικητικό Συμβούλιο ή η Γενική Συνέλευση, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο καταστατικό. Το καταστατικό μπορεί να ορίσει και τους λόγους για τους οποίους επιτρέπεται η άρνηση της έγκρισης.</p> <p>Ενδεικτικά αναφέρονται οι παρακάτω περιπτώσεις περιορισμού μεταβίβασης:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ανεπίτρεπτο της μεταβίβασης εάν οι μετοχές δεν προσφερθούν προηγουμένως στους λοιπούς μετόχους ή σε ορισμένους από αυτούς • Υπόδειξη, εκ μέρους της Α.Ε., μετόχου ή τρίτου που θα αποκτήσει τις μετοχές, εάν ο μέτοχος επιθυμεί τη μεταβίβαση τους • Όρος ότι, προκειμένου να εγκριθεί η μεταβίβαση μετοχών σε τρίτο, ο τρίτος θα δεσμευθεί να αποκτήσει μετοχές και άλλων μετόχων, που θα προσφερθούν με τους ίδιους όρους με τους οποίους εγκρίνεται η μεταβίβαση ή και διαφορετικούς όρους, κατά τις διατάξεις του καταστατικού • Όρος ότι, σε περίπτωση μεταβίβασης μετοχών από μέτοχο σε τρίτο, οι λοιποί μέτοχοι θα υποχρεούνται να μεταβιβάσουν και αυτοί στον τρίτο ποσοστό αντίστοιχο μετοχών, σύμφωνα με τις διατάξεις του καταστατικού <p><u>Οι περιορισμοί αυτοί δεν δύνανται να οδηγήσουν σε ολική κατάργηση της δυνατότητας μεταβίβασης</u></p>

Β. Ανώνυμη Εταιρία (Α.Ε.)	
	<p>Το καταστατικό πρέπει να ορίζει τη διαδικασία, τους όρους και την προθεσμία εντός της οποίας η εταιρία εγκρίνει τη μεταβίβαση ή προβαίνει στην υπόδειξη αγοραστή, μετά την παρέλευση της οποίας η μεταβίβαση είναι ελεύθερη</p> <p>Τυχόν μεταβίβαση κατά παράβαση των περιορισμών που έχουν τεθεί βάσει ρητής καταστατικής πρόβλεψης, και εφόσον πρόκειται για δεσμευμένες ονομαστικές μετοχές είναι άκυρη, χωρίς η ακυρότητα αυτή να περιορίζεται υπέρ της εταιρίας</p> <p>Οι περιορισμοί στη μεταβίβαση δεν ισχύουν σε περίπτωση θανάτου, κατάσχεσης, πτώχευσης ή υπαγωγής του μετόχου σε άλλη συλλογική διαδικασία εκποίησης της περιουσίας του</p>
Επέλευση εννόμων αποτελεσμάτων	<ul style="list-style-type: none"> • Μεταξύ των συμβαλλομένων <p>Τα μεταβιβαστικά αποτελέσματα επέρχονται με την παράδοση των μετοχών ανεξάρτητα από την εγγραφή στο βιβλίο της εταιρίας</p> <ul style="list-style-type: none"> • Έναντι των τρίτων και της εταιρίας <p>Ο αποκτών μπορεί να ασκήσει τα μετοχικά του δικαιώματα μόνο όταν γίνει εγγραφή της μεταβίβασης στο ειδικό βιβλίο μετόχων της εταιρίας</p> <p>Διευκρινίζεται ότι η μη τήρηση του προβλεπόμενου νόμιμου τύπου επάγεται ακυρότητα και για το λόγο αυτό ανυπαρξία της μεταβίβασης έναντι της εταιρίας, όχι όμως και μεταξύ των συμβαλλομένων μερών</p>
Ανώνυμες μετοχές	<p>Όλες οι μετοχές των ανωνύμων εταιρειών είναι υποχρεωτικά ονομαστικές (άρθρο 40 παρ. 1 Ν. 4548/2018)</p> <p>Ανώνυμες μετοχές που έχουν εκδοθεί από ελληνικές ανώνυμες εταιρείες ονομαστικοποιούνται υποχρεωτικά την 1^η Ιανουαρίου 2020 (άρθρο 184 παρ. 1 Ν. 4548/2018)</p> <p>Ως απόρροια των παραπάνω οι ανώνυμες μετοχές δεν παρέχουν οποιοδήποτε δικαίωμα στους κατόχους τους <u>ούτε είναι δυνατή η μεταβίβασή τους</u>, εφόσον δεν έχει προηγηθεί η ονομαστικοποίησή τους</p>

Γ. Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρία (Ι.Κ.Ε.)	
Νομοθετικό πλαίσιο	Εφαρμογή στη μεταβίβαση του εταιρικού μεριδίου στην Ι.Κ.Ε. έχει ο Ν. 4072/2012
Διαδικασία μεταβίβασης	Η μεταβίβαση του εταιρικού μεριδίου γίνεται με ιδιωτικό συμφωνητικό μεταβίβασης (συστατικός τύπος) (Ν. 4072/2012, άρθρο 84)
Εμφάνιση σε ιστοσελίδα	Για λόγους διαφάνειας, η μεταβίβαση πρέπει, με ευθύνη του διαχειριστή, να εμφανίζεται στην ιστοσελίδα της εταιρίας (άρθρο 47 παρ.2 του Ν. 4072/2012)

Γ. Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρία (Ι.Κ.Ε.)	
Προϋποθέσεις μεταβίβασης	Τα εταιρικά μερίδια της Ι.Κ.Ε. είναι ελευθέρως μεταβιβάστα, τόσο εν ζωή όσο και αιτία θανάτου (Ν. 4072/2012, άρθρο 83 παρ. 1)
Εξαιρέσεις από την αρχή της ελεύθερης μεταβίβασης	<ul style="list-style-type: none"> • Δεν επιτρέπεται (άλλως επέρχεται ακυρότητα – 174 ΑΚ) η μεταβίβαση των μεριδίων που αντιστοιχούν σε (μη πλήρως καταβληθείσες) εξωκεφαλαιακές ή εγγυητικές εισφορές, εκτός αν ο εταίρος εξαγοράσει προηγουμένως τις σχετικές υποχρεώσεις του σύμφωνα με το άρθρο 82 ν. 4072/2012 (οπότε τα μερίδιά του θα μετατραπούν σε μερίδια κεφαλαιακής εισφοράς) <ul style="list-style-type: none"> ○ Η παροχή εργασίας (στις εξωκεφαλαιακές εισφορές) ή η έκθεση σε ευθύνη (στις εγγυητικές) είναι στενά συνδεδεμένη με το πρόσωπο του εταίρου ή/ και τη φερεγγυότητα του και δεν κρίνεται ορθό η σχετική υποχρέωση να μεταβιβάζεται κατά βούληση (όπως δεν θα ήταν σκόπιμο και να διαχωρισθεί η υποχρέωση από την εταιρική ιδιότητα) ○ Επιπλέον, η μεταβίβαση τέτοιων μεριδίων θα προσέκρουε στο αδιαίρετο της παροχής του εταίρου. Πράγματι, ο αριθμός των μεριδίων προκύπτει από την αποτίμηση της εξωκεφαλαιακής και της εγγυητικής εισφοράς (άρθρο 76 παρ. 3 του ν. 4072/2012) και δημιουργεί μια ενότητα, που χωρίς να επηρεάζει την ατομικότητα κάθε μεριδίου, ωστόσο αντιστοιχεί αδιαίρετα στο σύνολο της εισφοράς. Η μεταβίβαση ορισμένων μόνο μεριδίων θα διασπούσε την ενότητα αυτή και θα κινδύνευε π.χ. για ένα μέρος της εργασίας υπόχρεος να είναι ο αρχικός εταίρος και για το υπόλοιπο ο εταίρος που αποκτά μέρος των μεριδίων. Αν οι υποχρεώσεις από τέτοια μερίδια εκπληρωθούν πλήρως, τα μερίδια αυτά γίνονται ελευθέρως μεταβιβάστα • Το καταστατικό (το αρχικό ή μετά από τροποποίηση που απαιτεί συμφωνία των εταίρων) μπορεί να καταστήσει τα μερίδια «δεσμευμένα» <ul style="list-style-type: none"> ○ Επιτρέπεται γενικά ο αποκλεισμός ή ο περιορισμός¹ της μεταβίβασης των μεριδίων εν ζωή, χωρίς να εξειδικεύεται σε τι μπορεί να συνίστανται οι περιορισμοί αυτοί. Κατά συνέπεια, θα είναι επιτρεπτοί κάθε είδους περιορισμοί (έγκριση των λοιπών εταίρων) ή προαπαιτούμενα για τη μεταβίβαση (π.χ. αδυναμία μεταβίβασης μέχρις ότου ο εταίρος γίνει 35 ετών) ○ Είναι επίσης επιτρεπτό το δικαίωμα προτίμησης των λοιπών εταίρων σε περίπτωση πρόθεσης μεταβίβασης (right of first refusal), καθώς και το δικαίωμα της εταιρίας να υποδείξει αυτή τον αποκτώντα ○ Στη δεύτερη περίπτωση, η εξαγορά γίνεται αντί πλήρους τιμήματος που προσδιορίζεται από το δικαστήριο, εκτός αν τα μέρη συμφωνούν ή το καταστατικό προβλέπει ήδη τον τρόπο προσδιορισμού του (άρθρο 84 παρ. 2 του Ν. 4072/2012)

¹ Άλλοι περιορισμοί στη μεταβίβαση, που δεν γίνονται δια του καταστατικού, έχουν απλώς ενοχική ενέργεια και εφαρμόζεται η 177 ΑΚ

Γ. Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρία (Ι.Κ.Ε.)	
	<ul style="list-style-type: none"> ○ Μεταβίβαση δεσμευμένων μεριδίων χωρίς τις προϋποθέσεις που διαγράφει το καταστατικό θα πρέπει να θεωρηθεί σχετικώς (υπέρ της εταιρίας) άκυρη
Επέλευση εννόμων αποτελεσμάτων	<ul style="list-style-type: none"> ● Έναντι της εταιρίας και των λοιπών εταίρων <p>Έναντι της εταιρίας και των λοιπών εταίρων η μεταβίβαση επάγεται αποτελέσματα από τη γνωστοποίησή της στην εταιρία</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Η γνωστοποίηση είναι έγγραφη ○ υπογράφεται από τον μεταβιβάζοντα και τον αποκτώντα ○ Το κείμενο της γνωστοποίησης μπορεί να ενσωματώνεται στο έγγραφο της ίδιας της μεταβίβασης ○ Η κοινοποίηση της γνωστοποίησης στην εταιρία μπορεί να γίνει με τους συνήθεις τρόπους αλλά και με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (email) <p>Μόλις λάβει τη γνωστοποίηση, ο διαχειριστής οφείλει να προβεί σε σχετική καταχώριση στο βιβλίο εταίρων, με την προϋπόθεση βέβαια ότι έχουν τηρηθεί οι προϋποθέσεις για τη μεταβίβαση, όπως ορίζονται στο νόμο και στο καταστατικό</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Έναντι τρίτων <p>Έναντι των τρίτων η μεταβίβαση επάγεται αποτελέσματα («θεωρείται ότι έγινε») από την καταχώριση στο βιβλίο των εταίρων</p> <p>Σημείωση στο τυχόν έγγραφο που έχει χορηγηθεί στον εταίρο (άρθρο 75 παρ. 1 εδάφιο 3 του Ν. 4072/2012) δεν απαιτείται</p>
Δικαίωμα προαίρεσης (άρθρο 86 του ν. 4072/2012)	<p>Είναι δυνατή και η υπόσχεση μεταβίβασης (προσούμφωνο), αλλά και η συμφωνία των εταίρων μεταξύ τους ή με τρίτους περί παροχής δικαιώματος προαίρεσης, υπό προϋποθέσεις ή χωρίς, αγοράς ή πώλησης μεριδίων με μονομερή δήλωσή του</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Η σχετική συμφωνία (περί παροχής δικαιώματος προαίρεσης) καταγράφεται στο Βιβλίο Εταίρων ● Εφόσον ο διαχειριστής βεβαιωθεί ότι το δικαίωμα προαίρεσης έχει ασκηθεί, και πληρούνται και οι λοιπές προϋποθέσεις, οφείλει να εγγράψει αμελλητί στο βιβλίο τη μεταβολή του δικαιούχου ● Παραβίαση της ανωτέρω συμφωνίας συνεπάγεται ακυρότητα της διάθεσης <p>Αναλογικά εφαρμοζόμενη η διάταξη μπορεί να εκτείνεται σε κάθε απόκτηση ή μεταβίβαση μεριδίων υπό αίρεση (π.χ. εάν η εταιρία δεν λάβει μια απαιτούμενη άδεια, αν αποφασισθεί αύξηση κεφαλαίου, αν κάποιος εταίρος αποβιώσει κλπ.)</p> <p>Είναι νόμιμες και οι ρήτρες υποχρέωσης (drag along) ή δικαιώματος (tag along) της μειοψηφίας να πωλήσει τα μερίδιά της μαζί με την πλειοψηφία. Τέτοιες συμφωνίες μπορούν να περιληφθούν και στο ίδιο καταστατικό</p>

1.6 Μεταβίβαση Κοινωνικής Συνεταιριστικής Επιχείρησης (Κοιν.Σ.Επ.)

Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση	
Νομοθετικό πλαίσιο	Εφαρμογή στη μεταβίβαση υποχρεωτικής συνεταιριστικής μερίδας μέλους στην Κοιν.Σ.Επ. έχει ο N. 4430/2016 (Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία και ανάπτυξη των φορέων της και άλλες διατάξεις)
Διαδικασία μεταβίβασης – Βήματα (N. 1667/1986, άρθρο 2)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Γραπτή αίτηση του νέου μέλους προς τη Διοικούσα Επιτροπή που αποφασίζει για την αποδοχή της 2. Έγκριση της εγγραφής νέου μέλους 3. Η μεταβίβαση γίνεται με γραπτή συμφωνία και συντελείται με την καταχώρισή της στο μητρώο <p>Η ιδιότητα του μέλους αποκτάται από την απόφαση αποδοχής της αίτησης από τη Διοικούσα Επιτροπή</p>
Προϋποθέσεις μεταβίβασης (N. 4430/2016, άρθρο 17)	<p>Η μεταβίβαση της συνεταιριστικής μερίδας μέλους γίνεται <u>μόνο σε νέο μέλος και εγκρίνεται από το συλλογικό όργανο που προβλέπει το καταστατικό και εν αμφιβολία από τη Διοικούσα Επιτροπή</u></p> <p>Επιτρέπεται η μεταβίβαση των προαιρετικών συνεταιριστικών μερίδων σε υφιστάμενα μέλη, εφόσον αυτό προβλέπεται ρητά στο καταστατικό</p> <p>Η ιδιότητα του μέλους δεν κληροδοτείται και, αν μέλος φυσικό πρόσωπο αποβιώσει, η αξία της συνεταιριστικής του μερίδας καταβάλλεται στον ειδικό ή καθολικό διάδοχο</p> <p>Όταν ένα μέλος της Κοιν.Σ.Επ. μεταβιβάζει τη συνεταιριστική του μερίδα χάνει την ιδιότητα του μέλους ενώ ταυτόχρονα απαιτείται η καταχώρηση της μεταβίβασης στο Μητρώο)</p>

1.7 Εργασιακά θέματα σε περίπτωση μεταβολής του προσώπου του εργοδότη

Η διατήρηση των εργασιακών σχέσεων σε περίπτωση μεταβίβασης επιχείρησης προστατεύεται από το υπ' αριθ. 178/2002 Προεδρικό Διάταγμα σχετικά με τη Διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεων επιχειρήσεων (ΦΕΚ Α' 162/ 12.07.2002) όπως ισχύει («Π.Δ. 178/2002»).

Σκοπός του Π.Δ. 178/2002 είναι η προσαρμογή της Ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 98/50/ΕΚ του Συμβουλίου της 29ης Ιουνίου 1998 για την τροποποίηση της οδηγίας 77/187/ΕΟΚ περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών-μελών, σχετικά με τη διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεων επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων ή επιχειρήσεων. Οι προστατευτικές διατάξεις του Π.Δ. 178/2002 συνιστούν αναγκαστικό δίκαιο.

Βασικά ζητήματα που ρυθμίζει το Π.Δ. 178/2002	Ανάλυση
Πεδίο εφαρμογής	<p>Κάθε συμβατική ή εκ του νόμου μεταβίβαση ή συγχώνευση επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων ή επιχειρήσεων σε άλλον εργοδότη</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συμβάσεις εργασίας ή εργασιακές σχέσεις ανεξαρτήτως του αριθμού των ωρών εργασίας που πραγματοποιήθηκαν ή θα πραγματοποιηθούν • Εργασιακές σχέσεις που διέπονται από σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου • Πρόσκαιρες εργασιακές σχέσεις
Διατήρηση δικαιωμάτων εργαζομένων	<p>Με τη μεταβίβαση και από την ημερομηνία αυτή, όλα τα υφιστάμενα δικαιώματα και υποχρεώσεις που έχει ο μεταβιβάζων από σύμβαση ή σχέση εργασίας μεταβιβάζονται στο διάδοχο</p> <p>Ο μεταβιβάζων και μετά τη μεταβίβαση ευθύνεται αλληλεγγύως και εις ολόκληρο με το διάδοχο για τις υποχρεώσεις που προέκυψαν από τη σύμβαση ή σχέση εργασίας μέχρι το χρόνο που αναλαμβάνει ο διάδοχος</p> <p>Μετά τη μεταβίβαση, ο διάδοχος εξακολουθεί να τηρεί τους όρους εργασίας που προβλέπονται από συλλογική σύμβαση εργασίας, απόφαση διαιτησίας, κανονισμό ή ατομική σύμβαση εργασίας</p>
Ειδική περίπτωση	<p>Όσον αφορά τα δικαιώματα εργαζομένων από τυχόν υφιστάμενα συστήματα επαγγελματικής ή διεπαγγελματικής ασφάλισης, είτε με μορφή ομαδικού προγράμματος σε ασφαλιστική επιχείρηση, είτε με μορφή λογαριασμού που λειτουργεί στο πλαίσιο της μεταβιβαζόμενης επιχείρησης, είτε με μορφή ομαδικού προγράμματος σε ιδιωτικό συνταξιοδοτικό ταμείο υπάρχουν ειδικές ρυθμίσεις στο Π.Δ. 178/2002</p>
Καταγγελία σύμβασης εργασίας	<p>Η μεταβίβαση μιας επιχείρησης, εγκατάστασης ή τμήματος επιχείρησης ή εγκατάστασης δεν συνιστά αυτή καθ' αυτή λόγο απόλυσης εργαζομένων. Ωστόσο, δεν εμποδίζονται οι απολύσεις που είναι δυνατόν να επέλθουν για λόγους οικονομικούς, τεχνικούς ή οργανώσεως που συνεπάγονται μεταβολές του εργατικού δυναμικού</p> <p>Αν η σύμβαση εργασίας ή η εργασιακή σχέση καταγγελθεί λόγω του ότι η μεταβίβαση συνεπάγεται ουσιαστική μεταβολή των όρων εργασίας σε βάρος του εργαζόμενου, η καταγγελία της σύμβασης εργασίας ή της εργασιακής σχέσης θεωρείται ότι επήλθε εξαιτίας του εργοδότη</p>
Εξαίρεση από την προστασία	<p>Οι προστατευτικές διατάξεις του Π.Δ. 178/2002 που αναλύονται ανωτέρω δεν εφαρμόζονται στη μεταβίβαση επιχείρησης, εγκατάστασης ή τμήματος επιχείρησης ή εγκατάστασης, όταν ο μεταβιβάζων βρίσκεται σε διαδικασία πτώχευσης ή σε οποιαδήποτε άλλη ανάλογη διαδικασία αφερεγγυότητας, η οποία κινήθηκε με σκοπό την εκκαθάριση των περιουσιακών στοιχείων του μεταβιβάζοντος και σύμφωνα με διαδικασίες που διεξάγονται υπό την εποπτεία της κατά περίπτωση αρμόδιας Αρχής</p>

Βασικά ζητήματα που ρυθμίζει το Π.Δ. 178/2002	Ανάλυση
<p>Διαδικασία ενημέρωσης και διαβούλευσης</p>	<p>Ο μεταβιβάζων και ο διάδοχος υποχρεούνται να πληροφορούν τους εκπροσώπους των εργαζομένων τους, που θίγονται από μία μεταβίβαση, για τα ακόλουθα σημεία:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Την ημερομηνία ή την προτεινόμενη ημερομηνία της μεταβίβασης • Τους λόγους της μεταβίβασης • Τις νομικές, οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες της μεταβίβασης στους εργαζομένους • Τα προβλεπόμενα μέτρα όσον αφορά τους εργαζομένους <p>Ο μεταβιβάζων υποχρεούται να γνωστοποιεί τις παραπάνω πληροφορίες στους εκπροσώπους των εργαζομένων του, εγκαίρως, πριν από την πραγματοποίηση της μεταβίβασης</p> <p>Ο διάδοχος υποχρεούται να γνωστοποιεί αυτές τις πληροφορίες στους εκπροσώπους των εργαζομένων του, εγκαίρως, και οπωσδήποτε πριν οι εργαζόμενοί του θιγούν άμεσα από τη μεταβίβαση, ως προς τις συνθήκες απασχόλησης και εργασίας τους</p> <p>Σε περίπτωση που σε μια επιχείρηση ή εγκατάσταση δεν υπάρχουν εκπρόσωποι των εργαζομένων για λόγους ανεξάρτητους από τη θέλησή τους, ο εργοδότης υποχρεούται να ενημερώσει εγγράφως, εγκαίρως, συγχρόνως και εκ των προτέρων όλους τους εργαζομένους για τα παραπάνω σημεία</p>

1.8 Φορολογία μεταβίβασης

Η φορολογία μεταβίβασης διέπεται από το **Ν. 4172/2013** (Φορολογία εισοδήματος, επείγοντα μέτρα εφαρμογής του ν. 4046/2012, του Ν. 4093/2012 και του ν. 4127/2013 και άλλες διατάξεις) («**Νέος Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος**»), όπως τροποποιήθηκε από το Ν.4646/2019 (Φορολογική μεταρρύθμιση με αναπτυξιακή διάσταση για την Ελλάδα του αύριο).

Ως γενική παρατήρηση, που έχει εφαρμογή τόσο στη μεταβίβαση ατομικής επιχείρησης όσο και στις πέντε εταιρικές νομικές μορφές που αναλύονται κατωτέρω, διευκρινίζεται ότι, βάσει του άρθρου 42 του νόμου 4172/2013 κάθε εισόδημα που προκύπτει από υπεραξία μεταβίβασης των ακόλουθων τίτλων, καθώς και μεταβίβασης ολόκληρης επιχείρησης, υπόκειται σε φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων:

- α. Μετοχές σε εταιρία μη εισηγμένη σε χρηματιστηριακή αγορά
- β. Μετοχές και άλλες κινητές αξίες εισηγμένες σε χρηματιστηριακή αγορά, εφόσον ο μεταβιβάζων συμμετέχει στο μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας με ποσοστό τουλάχιστον 0,5%
- γ. Μεριδία ή μερίδες σε προσωπικές εταιρίες
- δ. Κρατικά ομόλογα και έντοκα γραμμάτια ή εταιρικά ομόλογα
- ε. Παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα

Ως **υπεραξία** νοείται η διαφορά μεταξύ της τιμής κτήσης που κατέβαλε ο φορολογούμενος και της τιμής πώλησης που εισέπραξε. Τυχόν δαπάνες που συνδέονται άμεσα με την αγορά ή την πώληση των τίτλων συμπεριλαμβάνονται στην τιμή κτήσης και την τιμή πώλησης και δεν προστίθενται ή αφαιρούνται, αντίστοιχα.

Για την **τιμή κτήσης και την τιμή πώλησης** διευκρινίζονται τα παρακάτω:

- Σε περίπτωση που οι μεταβιβαζόμενοι τίτλοι είναι εισηγμένοι σε χρηματιστηριακή αγορά (αφορά τις Α.Ε.), η τιμή κτήσης και η τιμή πώλησης καθορίζονται από τα δικαιολογητικά έγγραφα συναλλαγών, τα οποία εκδίδει η χρηματιστηριακή εταιρία ή το πιστωτικό ίδρυμα ή οιοσδήποτε φορέας που διενεργεί συναλλαγές
- Σε περίπτωση μεταβίβασης μη εισηγμένων τίτλων, η τιμή πώλησης προσδιορίζεται με βάση την αξία των ιδίων κεφαλαίων της εταιρείας που εκδίδει τους μεταβιβαζόμενους τίτλους κατά το χρόνο της μεταβίβασης ή το τίμημα ή αγοραία αξία που αναγράφεται στη σύμβαση μεταβίβασης, εφόσον αυτό είναι υψηλότερο. Η τιμή κτήσης προσδιορίζεται με βάση την αξία των ιδίων κεφαλαίων της εταιρείας που εκδίδει τους μεταβιβαζόμενους τίτλους κατά το χρόνο απόκτησης ή το τίμημα που αναγράφεται στη σύμβαση μεταβίβασης κατά το χρόνο της απόκτησης των τίτλων, εφόσον οποιοδήποτε από τα ανωτέρω είναι χαμηλότερο
  - Ως ίδια κεφάλαια των επιχειρήσεων που τηρούν απλογραφικά βιβλία, θα λαμβάνονται τα κεφάλαια όπως προκύπτουν από το καταστατικό ίδρυσης της εταιρίας και τις τροποποιήσεις αυτού
  - Ως ίδια κεφάλαια των επιχειρήσεων που τηρούν διπλογραφικά βιβλία, θα λαμβάνονται τα ίδια κεφάλαια όπως αυτά εμφανίζονται στο τελευταίο πριν την ημερομηνία μεταβίβασης μηνιαίο ισοζύγιο της επιχείρησης
- Ως τιμή κτήσης για τίτλους που έχουν αποκτηθεί λόγω κληρονομικής διαδοχής ή μεταβίβασης με χαριστική αιτία, λαμβάνεται η αξία βάσει της οποίας υπολογίστηκε ο φόρος κληρονομιάς, δωρεάς ή γονικής παροχής ή χορηγήθηκε απαλλαγή από αυτόν
- Αν η τιμή κτήσης δεν μπορεί να προσδιορισθεί θεωρείται ότι είναι μηδενική

Φορολογικός συντελεστής (Ν. 4172/2013, άρθρο 43)

Ο δικαιούχος της ωφέλειας δεν υποχρεούται πλέον στην καταβολή φόρου υπεραξίας, κατά τη στιγμή της μεταβίβασης, ούτε και στην υποβολή αντίστοιχης δήλωσης υπεραξίας, όπως απαιτούνταν υπό το προϊσχύον καθεστώς του ν. 2238/1994.

Αντίθετα, ο δικαιούχος της ωφέλειας θα συμπεριλάβει το αντίστοιχο εισόδημα (το οποίο φορολογητέο κέρδος) στην ετήσια δήλωση φορολογίας εισοδήματος στο τέλος του έτους και θα **φορολογηθεί με συντελεστή 15%**.

Σχετικά με τη φορολογία εισοδήματος διευκρινίζονται τα παρακάτω:

- Τα κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα που αποκτούν τα νομικά πρόσωπα και οι νομικές οντότητες που τηρούν απλογραφικά ή διπλογραφικά βιβλία φορολογούνται με συντελεστή 24% για τα εισοδήματα του φορολογικού έτους 2019 και εφεξής (Ν. 4172/2013 άρθρο 58, παρ. 1, όπως τροποποιήθηκε με τον Ν. 4646/2019)
- Οι Α.Ε., Ε.Π.Ε. και Ι.Κ.Ε. αποτελούν νομικά πρόσωπα με διπλογραφικά βιβλία, ενώ οι Ο.Ε. και Ε.Ε. αποτελούν νομικά πρόσωπα με απλογραφικά βιβλία

Δικαιώματα προαίρεσης (Ν. 4172/2013, άρθρο 42^α, παρ. 1, όπως προστέθηκε με ον Ν.4646/2019)

Το εισόδημα που προκύπτει για έναν εργαζόμενο ή εταίρο ή μέτοχο από νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα με τη μορφή δικαιωμάτων προαίρεσης απόκτησης μετοχών, όπως αυτά προσδιορίζονται κατά τον χρόνο άσκησης του δικαιώματος προαίρεσης και ανεξαρτήτως εάν συνεχίζει να ισχύει η εργασιακή σχέση, αποτελεί εισόδημα από υπεραξία, εφόσον μεταβιβαστούν οι μετοχές μετά από τη συμπλήρωση 24 μηνών από την απόκτηση των δικαιωμάτων προαίρεσης και υπόκειται σε φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων.

Ως υπεραξία στις περιπτώσεις των δικαιωμάτων προαίρεσης, ορίζεται η διαφορά μεταξύ της τιμής κλεισίματος της μετοχής στο χρηματιστήριο και της τιμής διάθεσης του δικαιώματος για τις μετοχές των εισηγμένων εταιρειών ή η διαφορά μεταξύ της τιμής κτήσης και της τιμής πώλησης για τις μετοχές των μη εισηγμένων εταιρειών.

Το ως άνω εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου που προκύπτει από νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα που είναι μη εισηγμένη στο χρηματιστήριο νεοσύστατη μικρή επιχείρηση ή και πολύ μικρή επιχείρηση **υπόκειται σε φορολογικό συντελεστή 5%**, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι ακόλουθοι όροι:

- Τα ως άνω δικαιώματα αποκτώνται εντός πέντε 5 ετών μετά από τη σύσταση της εταιρείας
- Η εταιρεία δεν έχει συσταθεί μέσω συγχώνευσης
- Οι μετοχές μεταβιβαστούν μετά από τη συμπλήρωση 36 μηνών από την απόκτηση των δικαιωμάτων προαίρεσης

Απαλλαγή από το φόρο μεταβίβασης (Ν. 4172/2013, άρθρο 48^α, όπως προστέθηκε με τον Ν. 4646/2019, άρθρο 20)

Το εισόδημα που προκύπτει από την υπεραξία μεταβίβασης τίτλων συμμετοχής σε νομικό πρόσωπο που εισπράττει ένα νομικό πρόσωπο που είναι φορολογικός κάτοικος Ελλάδας, απαλλάσσεται από τον φόρο, εάν το νομικό πρόσωπο του οποίου οι τίτλοι μεταβιβάζονται πληροί σωρευτικά τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α. Περιλαμβάνεται στους τύπους που απαριθμούνται στο Παράρτημα Ι Μέρος Α' της Οδηγίας 2011/96/Ε.Ε., όπως ισχύει
- β. Είναι φορολογικός κάτοικος κράτους-μέλους της Ε.Ε., σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους αυτού και δεν θεωρείται κάτοικος τρίτου κράτους εκτός Ε.Ε. κατ' εφαρμογή όρων σύμβασης περί αποφυγής διπλής φορολογίας που έχει συναφθεί με αυτό το τρίτο κράτος
- γ. Υπόκειται, χωρίς τη δυνατότητα επιλογής ή απαλλαγής σε έναν από τους φόρους που αναφέρονται στο Παράρτημα Ι Μέρος Β' της Οδηγίας 2011/96/ΕΕ ή σε οποιονδήποτε άλλον φόρο αντικαταστήσει έναν από τους φόρους αυτούς
- δ. Το μεταβιβάζον νομικό πρόσωπο κατέχει ελάχιστο ποσοστό συμμετοχής τουλάχιστον 10% της αξίας ή του πλήθους του μετοχικού κεφαλαίου ή βασικού κεφαλαίου ή των δικαιωμάτων ψήφου του νομικού προσώπου του οποίου οι τίτλοι συμμετοχής μεταβιβάζονται
- ε. Το ελάχιστο ποσοστό συμμετοχής διακρατείται τουλάχιστον 24μήνες